

Відтворювальні процеси на регіональному рівні

Т. А. ПУШКАР

Харківська національна академія міського господарства

Питання суспільного відтворення і забезпечення економічного розвитку, як якісного прояву інтенсифікації відтворювальних процесів на кожному етапі яскраво окреслені в працях провідних вчених – економістів сучасності, в тому числі Лауреатів Нобелівської премії в галузі економіки: питання сталого розвитку Р. Солоу, С. Кузнеця, Т. Шульца і А. Льюїса; питання ефективного розподілу ресурсів – Л. Канторовича, Т. Купманса, М. Алле; ефективність економічної політики, застосування економічних моделей для прогнозування макроекономічних показників і трансформація економічного аналізу – в працях В. Леонтьєва, М. Фрідмена, Д. Дж. Стіглера, Р. Лукаса.

Особливого значення в дослідженнях, що присвячені процесам відтворення і сталого розвитку економічних систем, набувають питання функціонування регіону як відносно замкнутої соціально-економічної структури. Підвищення ролі регіонів як важливої ланки національної економіки, що повинна стати основою економічного піднесення країни в цілому, окреслило значне коло актуальних питань, які розглянуті в працях провідних українських вчених-економістів. Насамперед, це формування ефективної регіональної політики; управління регіональним розвитком, подолання територіальних диспропорцій в розвитку регіонів; формування соціальної інфраструктури регіонів; створення сприятливого інвестиційного клімату і передумов інноваційного прориву. Але, незважаючи на широке коло питань, присвячених економічним та соціальним процесам в регіоні, основною метою залишається пошук шляхів сталого регіонального розвитку.

Сучасні питання суспільного відтворення, які знаходяться в центрі уваги економічних досліджень умовно можливо підрозділити на декілька напрямків:

В залежності від рівня на якому розглядаються:

- 1) процеси суспільного відтворення на макроекономічному рівні(в національній економіці);
- 2) мезоекономічному рівні (процеси відтворення в регіоні);
- 3) мікроекономічному рівні (відтворення на підприємствах).

В залежності від етапу суспільного відтворення:

- 1) виробництво як складова відтворювальних процесів;
- 2) сукупний попит як складова відтворювальних процесів;
- 3) розподіл як складова відтворювальних процесів;
- 4) споживання як складова відтворювальних процесів.

В залежності від деталізації складових процесів суспільного відтворення:

- 1) відтворювання сировинних ресурсів;
- 2) відтворювання трудових ресурсів;
- 3) відтворювання основних фондів;
- 4) та інші.

В залежності від спрямованості впливу на процеси суспільного відтворення:

- 1) внутрішні чинники впливу (інвестиційні, інноваційні, кредитні тощо);
- 2) зовнішні чинники впливу (процеси інтеграції, глобалізації, транснаціоналізації тощо).

В залежності від рівня, на якому здійснюється регулювання процесів суспільного відтворення:

- 1) державне регулювання суспільного відтворення і показників, що характеризують даний процес;
- 2) регулювання на регіональному рівні процесів регіонального відтворення і показників, що характеризують даний процес;
- 3) регулювання відтворювальних процесів на підприємстві.

Розширення самостійності регіонів вимагає зміни теоретичної обґрунтованості їх функціонування як в умовно самостійних соціально-

економічних системах так і в межах національної економіки. Підвищення економічної самостійності регіонів є об'єктивно необхідним процесом, який зумовлюється тим, що в складній багаторівневій структурі національної економіки, регіон стає важливим фактором стабілізації економічної ситуації і сталого соціально-економічного розвитку. Це значно привернуло увагу до питань відтворення на рівні регіону, оскільки економічна сталість господарських суб'єктів в умовах значних диспропорцій відтворювальних співвідношень стає однією з ключових.

Зміна парадигми в дослідженнях соціально-економічного розвитку спрямована на формування нових підходів до розвитку регіонів в контексті становлення ефективного відтворення на базі оптимізації та інтенсифікації використання всіх наявних ресурсів.